

כאילו לא רי בכך, בא עוד סעיף אחד קטן (22) האומר בפשטות: "אין בחוקיסוד זה כדי לפגוע בתוקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו על חוק-היסוד". משמע: כל מאות החוקים האנטי-דמוקרטיים, הפוגעים בזכויות-האדם מטעמי דת ולאום, והמבטלים את שיויון האדם לפני החוק — כולם נשארים על כנם, ואין חוקיסוד זה פוגע בהם כהוא-זה.

הריון קטן

ל כאורה יש בחוק זה כל מה שנדרש מחוקה דמוקרטית, ובעיקר זכותו של בית-המישפט לבטל חוקים הפוגעים בזכויות-היסוד. לשם כך מוקם בית-מישפט לחוקה, כמו במדינות דמוקרטיות מתקונות. כל אדם איך מאיז

אלי, והוא חל רק בישראל, בגבולות הקו הירוק. כלומר: אין לחוק הזה כל משמעות לגבי אותם התחומים שבהם מופרות זכויות-האדם מרי יום עליידי שליחיה של מדינת-ישראל. לגבי הבעייה הגדולה והכאובה הזאת, החוק פשוט אינו רלוונטי. האם הוא רלוונטי לגבי מדינת-ישראל הר ירוקה? המכשיר העיקרי ההורס את זכויות-האדם בישראל הוא צרור חוקי-החירום הקיימים כה — החל בתקנות הבריטיות הקולוניאליות וכלה בתקנות-חירום ישראליות למיניהן. והנה, חוקי-היסוד המוצע אינו נוגע כלל בחוקים אלה. הסעיף הנדון (21) הוא מלאכת-מחשבת של הונאה חסרת-כבושה. הוא מכריז הכרזה מצלצלת: "אין בכוח

- אי-הפגיעה בגופו של אדם ובכבודו.
- חופש מאסר.
- חופש התנועה בארץ וממנה.
- חופש האמונה הדתית.
- חופש הביטוי.
- חופש היצירה והמחקר.
- חופש מחיפושים ברשות הפרט.
- כשרות מישפטית.
- הגנה על קניין הפרט.
- חופש העיסוק.
- חופש האסיפה.
- חופש ההתאגדות.
- זכות הפנייה לערכאות.
- זכותו של אדם להיחשב כזכאי כל עוד לא הורשע בריון.
- האיסור להעניש אדם על-פני חוק שלא היה קיים בשעת-מעשה.

ל גבי אזרחים רבים, חוק זה מוכרח להיות טוב, מפני שהחרדים מתנגדים לו. אם הדתיים מתרגשים כליכך, ותוקפים אותו בזעם רב כליכך, הרי זה מוכרח להיות חוק מצויין. מי שהטענה-הכוס-מים לא ריגשה אותו, עלול להגיע למסקנה ספקנית יותר. "רוב מהומה על לא מאומה", אמר ח"כ אחד, שלא-לציטוט. "בלוף אחד גדול", אמר ח"כ אחר, שלא לייחוס.

הכרזות יפוח

א זרחים רגילים אינם קוראים הצעות-חוק. לכן גם לא הובן כראוי הויכוח הגדול על חוקי-זכויות-האדם. יש הברל עצום בין

דן מרידור בצלם אלוהים נברא אדם

זכות היסוד: לצחוק!

אם הדתיים מתנגדים, זה לא יכול להיות חוק רע. כך חושבים החילוניים. הם צודקים. זה לא חוק רע. זה אינו חוק בכלל

יוכל לפנות לבית-מישפט זה ולתבוע את ביטולו של חוק חרש, בטענה שהוא נוגד את חוק-היסוד. לא יהיה זה בית-מישפט מיוחד, כמו בגרמניה המערבית ובמדינות אחרות, אלא שבית-המישפט העליון יהיה גם בית-מישפט לחוקה, בהרכב של של שיבעה שופטים או יותר. (בכך מאמצת לעצמה הצעת-החוק את השיטה האמריקאית). ואולם, זוהי מראית-עין יותר מאשר ממ שות. די להשוות את החוק הזה לרוגמה הא-מריקאית. ● שום חוק חרש או ישן בארצות-הברית אינו עומד מעל לחוקה. בית-המישפט יכול לבטל כל חוק, חרש או עתיק ככל שיהיה. ואילו לפי ההצעה הזאת, כל חוק קיים מחוסן, נתעב ככל שיהיה.

של תקנות-שעת-חירום לשנות חוקי-יסוד זה, להפריע זמנית או לקבוע בו תנאים. ממש נהדר. ואז, אחרי נקודת-הפסק (י) רבת-משמעות, בא ההמשך המבטל את כל הנאמר בסעיף זה ובחוק כולו: "ואולם בשעה שקיים כמדינה מצב של חירום, בתוקף הכרזה לפי סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמישפט, התשי"ח — 1948, מותר..." מותר למעשה הכל. הקורא התמים בארץ — ובעיקר בחו"ל — אינו צריך לדעת כי במדינת-ישראל קיים "מצב של חירום", בתוקף הכרזה, מאז קום המדינה ועד היום. אין שום כוונה לבטל אותו. משמע, כל ההוראות החשובות בחוקי-הסוד המפורא בטלות ומבטלות.

● תובת הרשויות לכבד את זכויות-האדם. והעיקרון: "אין פוגעים בזכויות-היסוד של האדם אלא בחוק ההולם מדינה דמוקרטית, ובמידה שאינה עולה על הנדרש".

מלאכת רמייה?

עד כאן טוב ויפה. ימיהמשיח הגיעו למדינת-ישראל, והכל במשיכת-קולמוס אחת. אך מכאן מתחילים הקוצים שבאליה — עד כי נדמה כי יש הרבה קוצים ומעט מאור אליה. דבר אחד אינו נאמר בחוק, מפני שאין צורך לומר אותו. הוא מובן מאליו. החוק הזה אינו חל בשטחים הכבושים. זהו חוק ישר-

המציאות ובין הרעש הגדול שנוצר סביבו, בייחוד עליידי אמצעי-התיקשורת, העוסקים ברכילות פוליטית, תוך התעלמות מהמהות. מהו החוק הזה? שמו המלא: חוק יסוד: זכויות-היסוד של האדם. הוא פותח בהכרזה גראנדיוזית: "זכויות-היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין." דן מרידור, שר-המישפט, היה מוכן להוסיף על כך שהאדם נברא בצלם אלוקים. מי שציפה שאחרי הכרזה מצלצלת זו יבוא תכל"ס, טועה. אחרי ההכרזה הפותחת בא צרור שלם של הכרזות נוספות, מטעין 2 עד סעיף 19. הן מכריזות על הזכויות: ● שיויון לפני החוק.